

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Jaroslava Bednářová – Herbář, aneb Od andělky k židavě; Fortuna Libri, 2015, ISBN: 978-80-7321-943-7; str. 218 - 219

Pampelišky, smetanky

Taraxacum sect. Ruderalia

Pampelišky jsou vytrvalé byliny s větveným mléčným kořenem a vícehlavým oddenkem. Listy jsou hluboce členěné, zubaté, s výraznou střední žilkou a tvoří přizemní růžici. Ze středu růžice vyrůstají lysé stvoly, dlouhé 10 až 50 cm, zakončené žlutým úborem. Úbor se skládá z asi dvou set jazykovitých květů, které se těsně na květním lůžku. Kvetou od dubna do června. Plody jsou nažky s chmýřem. Při poranění roní celá rostlina bílou šťávu.

VÝSKYT: Pod souborné označení pampelišky zahrnujeme asi 250 druhů rostlin, jejichž rozšíření je bezmála kosmopolitní, kromě Antarktidy rostou na všech kontinentech. U nás se jim daří od nížin až do hor na loukách a mezích; na trávnících, v parcích a na zahradách bývají nevídanou, velmi úpornou plevelnou rostlinou.

CO, KDY A JAK SBÍRÁME: Kořen se sbírá v březnu nebo dubnu před rozkvetem rostliny, případně v říjnu a listopadu po odkvetu. Bývá až půl metru dlouhý, 2 cm tlustý a poměrně křehký, proto se musí vyrývat opatrně. Omyje se co nejrychleji pod tekoucí vodou, vytřepe a před sušením podélně rozkrojí. Kořen je na povrchu černohnědý, na lomu světlý. Z jara se někdy sbírá s kořenem i nať, pro okamžitou konzumaci pak stvoly nebo mladé listy do salátů, z rozkvetlých úborů se vyrábí pampeliškový med nebo víno.

ZE STARÉHO HERBÁŘE

Na vrcholu lodyhy jsou zelená, chlupatá pupata, z nichž se rozvíje krásný, žlutý, plný květ podoby pěkně vymalovaného slunce. Po uzrání mění se tento v jakousi pyřitou hlavičku, což je semeno; když toto pyří [chmýří] větrem jest odváto, zbývá samotná holá, okrouhlá bílá hlavička podoby mnišské pleši, odkudž se také nazývá latinsky Caput Monachi, německy Pfaffenblatt, tj. mnišská hlava a kněžská pleš. Ženy mají obyčej myti se pleškovou vodou v domnění, že dostanou jasné a hladké tváře.

Pietro Andrea Gregorio
Matthioli, Herbář neboli bylinář,
Praha 1562